

Kéziszerszámok a könnyebb munkavégzésért

A KERT ÁPOLÁSÁHOZ ELENGEDHETETLEN, HOGY BESZEREZZÜNK NÉHÁNY KÉZISZERSZÁMOT, HOGY AZOK SEGÍTSÉGÉVEL KÖNNYEDÉN ÉS SZAKSZERŰEN TUDJUNK KERTÉSZKEDNI.

ÉN MÁR KERTÉSZETI TANULMÁNYAIM ELEJÉN MEGTANULTAM, HOGY MENNYIRE FONTOS A JÓ MINŐSÉGŰ, TARTÓS, KÉZRE ÁLLÓ SZERSZÁM ÉS SZAKSZERŰ KARBANTARTÁSUK, AMIRE LEGINKÁBB TÉLEN ADÓDIK IDŐ.

NAGYKUTASI VIKTOR

Egyik gyümölcsstermesztést tanító oktatóm, aki szerette a minőségi kéziszerszámokat, az újdonságnak számító eszközöket elhozta a gyakorlatra és megengedte, hogy azokat kipróbáljuk. A mai napig emlékszem, amikor az első forgó nyelvű metszőollóval próbáltam dolgozni. Bevallom, párszor „kimászott” a kezemből, de pár óra gyakorlás után olyanira megszerettem,

hogy a mai napig szőlőben és gyümölcsösben is ilyen ollóval metszek. Ebből az élményből kiindulva gondoltam, hogy megpróbálok néhány hasznos, nem mindennapos kéziszerszámot bemutatni úgy, hogy leírom, mire való és hogyan kell használni, hogy kevésbé legyen fárasztó a kerti munka. A teljesség igénye nélkül jöjjön hát a bemutatás.

Egyénre szabott választása

A kereskedelemben ma már sokféle típusú termék kapható. Választásnál döntő szempont az ár-érték arány, de ami ennél is fontosabb, az az eszköz kézre állósága, idegen szóval ergonómiaja. *(Az ergonómia az optimális munkafeltételekkel foglalkozó tudomány, amely a munka legjobb megszervezését, valamint a szerszámok célszerű kialakítását is magában foglalja. A szerk.)* Minél kisebb a kezünk (például a hölgyeké), annál kisebbre nyíló és rövidebb nyelűt ollót válasszunk. Ma már akár kimondott balkezes szerszámok is kaphatók. A lapát vagy ásó nyelének hossza is egyéntől függ, amit főleg a testmagasságunk határoz meg. 25 év tapasztalatából állíthatom, hogy nem a márka, hanem a minőség számít!

Ásó

A forgatásos talajlazítás kézi eszköze. Több fajtáját is ismerjük. Érdemes belőle kézre állót választani, mert az ásás az egyik legnehezebb kerti munka.

Magyar fejlesztésű, sokak által ismert elmés változata a *Porpáczy-féle rugós ásó*, aminél egy rugós emelőszerkezet segíti a talaj átfordítását. Amikor az ásót a talajba nyomjuk, a hátuljára szerelt rugós szerkezet megfeszül és lendít egyet az ásólapon lévő földszeleten, úgy nyeri vissza eredeti alakját. A földszelet kiemelésakor, átfordításakor a rugó ereje tehermentesíti a karunkat.

A *faiskolai ásó* kicsit ívelt, enyhén csúcsos végű szerszám, a legjobbakon a nyél végén vízszintes fogantyú is található. Fák ültetésénél vehetjük nagy hasznát, hiszen ásni és lapátolni is kényelmes vele. Hasonló szerszám az *ásólapát*, aminek éle kissé ívelt, de a vége tompa. Lazább talajokon vagy más meglazított talajon (pl. kiemelt ágyás) ásásra is tudjuk használni, de elsősorban könnyebb anyagok lapátolására, pl. komposzt forgatására való.

Ásóvilla

Laza vagy kötött talaj forgatás nélküli lazítására, levegő bejuttatására való. Biokertekben, magasságokban ezzel az eszközzel végezzük az őszi talajlazítást, de az ásóvilla a legjobb a gumós, rizómás évelőink kiemeléséhez, tőosztással való szaporításuk elvégzéséhez, ugyanis nem vágjuk szét vele a növényi részeket.

Ásóvilla és ásólapát

Négyágú villa

Elszáradt, levágott növényi részek, őszi lomb őszeszedésének eszköze, de komposzt levegőztetésére, átforgatásához is használhatjuk.

Talicska

A szállítás, anyagmozgatás eszköze. Különböző „puttonnyal” kapható, érdemes a számunkra legideálisabbat kiválasztani. Lehet tömör és tömlős kerekűt is kapni. Előbbit kicsit nehezebb tolni és zötyög, míg az utóbbit, ha kilyukad a gumi, használhatatlan, amíg nem javítjuk meg. Az egyik legdrágább kerti eszközünk. Motorral hajtott változatban is kapható.

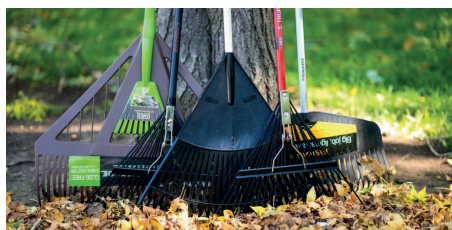
A talicska is sokféle lehet

A létra magasságát úgy válasszuk meg, hogy az utolsó előtti szintről kényelmes legyen a munkavégzés

Lombseprű

Többnyire lemezfogó eszköz, régen csak ezt használták, de ma már műanyagból is készítik, ami könnyebb és kevésbé karcolja meg a növényeket. Őszi hullott lomb, valamint a metszést követően az apróbb gallyak összegyűjtésének a legjobb eszköze, de a gyepfelületek tisztántartására is alkalmas.

Lombseprűből lemez- és műanyagfogú változat is kapható

Létra

Szintén a legdrágább eszközök sorába tartozik, és a tartósság, használati cél szempontjából egyáltalán nem mindegy, hogy milyen választunk. A legjobb az alumíniumból készült kettes létra, ami tartós és könnyű mozgatni. A fából készült változat ápolást (mázolást) igényel és előbbinél nagyobb a súlya. A létra magasságát úgy érdemes megváltoztatni, hogy az utolsó előtti fokról is kényelmesen elérjük a célterületet, a felső foknak pedig neki tudunk támaszkodni. A lába jól kitémasztható, stabil legyen. Ami a legfontosabb, hogy a szétcsúszást megakadályozó láncot munkavégzés előtt mindig ellenőrizzük, mert sajnos a legtöbb kerti baleset a létráról való munkavégzésnél történik. Legjobb, ha egy személy mindig fogja a létrát, míg a másik dolgozik rajta.

Kapa

Nagyon sokféle típusa terjedt el. A *csillagkapa* lazítja a talajfelszínt, biztosítva a csapadék beszívódását, de csökkenti a kipárolgást is. A *kengyeles húzókapa* a lágyszárú növényzet kapálására való. A borotvaéles pengét egy keret határolja, így nem sérül a kapált növény. A *kettős kapa* a gyomok eltávolítása mellett akár a magágyszívásban is segítségünkre lehet. Széles lapjával a kisebb gyomok

szedhető ki, háromágú, villás végével pedig az ágyások földje lazítható föl és szellőztethető át. A *húzó- vagy tolókapa* gyors kapálást tesz lehetővé, de legföljebb 10 cm gyommagasságig használható. Kényelmes és gyors vele a kapálás.

Ha zöldségeskertünk is van, érdemes többféle és méretben különböző kapát beszerezni. Akár a fák körüli gyomok eltávolítására, akár a bogyósok sorainak művelésére használjuk, a legfontosabb az, hogy megfelelően élesek legyenek.

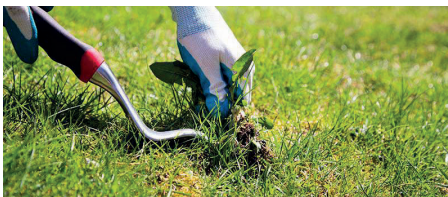
Rugóskapa

Húzó-toló kapa

Kézi gyomkiszűrő, acatoló

V alakú vágórészének köszönhetően a gyepfelületekből tudjuk vele az erős gyökérezetű gyomokat (pl. gyermekláncfüvet, mezei acatot) egy határozott mozdulattal kibökní.

Kézi gyomkiszűrő

Ültetőlapát

Növények átültetéséhez, kisebb ültetőlyukak készítéséhez való.

Duggatófa

Palánták elültetéséhez való, fából vagy fémből is kaphatók.

Gereblye

Sokféle méretben kapható. Ha túl keskenyet választunk, nem hatékony vele a munkavégzés, míg ha túl széleset, akkor nehéz vele dolgozni. Ezért legjobb, ha legalább két méretűt tartunk. Talajegyengetésre, utak, járófelületek tisztán tartására használjuk. Lehullott lomb vagy gyümölcs összegyűjtésére is alkalmas.

Permetező

Kiseb fáknál elég a háti permetező, ami gyomirtásra, a fák, bokrok egész éves növényvédelmére való. A tavaszi/őszi áztatásszerű lemosó permetezésre is ez a legjobb, mert ez képez megfelelő cseppméretet. A legjobbak azok a típusok, amelyekhez minden alkatrészt külön-külön is megvásárolhatunk. Mivel ezek nem olcsók, érdemes a javításukra odafigyelni. 5-20 literes változatokban kaphatók. Ma már akkumulátorral meghajtott háti permetező is kapható, amelynél az elektromosság pumpál helyettünk.

Lemosó permetezésre a kézi háti permetező alkalmas

Motoros permetező

A legdrágább kerti eszközünk, de nagy gyümölcsösökben, magas fáknál elengedhetetlen, hiszen ezzel gyorsan és hatékonyan tudjuk a növényvédelmet elvégezni. A légáram miatt magasra, akár 6-7 m-re is feljuttatja a permetszert, és a leveleket jól megforgatja, így egy sűrű korona belsejében is hatékony a növényvédelem. Lemosó permetezőkre ezeket a típusokat ne használjuk, arra a kézi háti permetező a legjobb.

Kaphatók balkezes ollók is

Öntözőkanna

Fontos, hogy könnyű anyagból készüljön, így a műanyag a legjobb. Erőnlétünktől függően 5-10 literes űrtartalmú változatot vásároljunk. Jó, ha van rajta öntözőrózsa, ami a kelesztő öntözéshez elengedhetetlen. Legjobb, ha párban vesszük, mert a gerincünk épsége érdekében is jobb, ha mindkét kézben ugyanannyi súlyt viszünk.

Locsolótömlő

Nagyobb kertekbe elengedhetetlen, legjobb a 3/4" vagy 1" (coll) átmérőjű, mert ezeken bőséges víz áramlik át. Ne feledjünk el hozzá megfelelő méretű csatlakozódombokat és szűrőfejet is vásárolni. Ha tartósat szeretnénk, érdemes a drágább, erősített falú, csavarodásmentes változatot megvásárolni, aminek előnye, hogy nem törik meg.

Metszőolló

Az egykezes metszőolló a legtöbbet használt eszközünk a szőlőben és a gyümölcsösben. Mit is tudjon? Könnyű legyen, a pengéje legyen éltartó. Jó, ha cserélhető a pengéje, rugója. A nyele jól illeszkedik a kezünkhöz (jobbos és balos is van már), gyorsan nyíljon és zárjon. A nyelek bevonata kényelmes és tartós legyen, megerősítés nélkül lehessen 1,5-2 cm-es ágat vágni vele.

Kétfajta metszőollót különböztetünk meg, a rávágó és a mellévágó típust. A mellévágó olló szebb metszfelületet eredményez. A lényeg, hogy tartós, lehetőleg rozsdamentes anyagból készüljön, hogy könnyű legyen fertőtleníteni és tisztítani. Fejformája is változhat, pl. bogycsipeszhez, szüreteléshez a hosszú, vékony pengéjű, úgynevezett szüretelő olló a legjobb.

Kétkezes ágvágó ollók

Vastagabb, akár 2-5 cm átmérőjű ágak eltávolítására használjuk, de a karunk meghosszabbítását is szolgálja. Fontos, hogy kényelmes fogású, könnyű legyen. Nem árt, ha a nyél tartós, de könnyű anyagból készül. Általában 50-100 cm-es nyéllel kaphatók. Lehet kapni teleszkópos nyelűeket is, ilyen csak nagyon erős, tartós anyagból válasszunk. Választásnál figyeljünk oda, hogy összazárt állapotban az öklünk ne érjen össze, mert ez kényelmetlen használatot és balesetet okozhat. Vásárlás előtt mindig próbáljuk ki az ollót.

Hosszú nyelű kézi metszőollók

Ennél a típusnál egy hosszú nyél végén vannak a pengék, és zsinórral tudjuk nyitni és zárni a mozgó pengét. Nagyméretű fák metszésére tudjuk használni. A nyél hossza 2-5 m között változhat,

de teleszkópos nyelet is vásárolhatunk. Nagy biztonsággal csak 1-2 cm vastag ágak eltávolítására alkalmasak. Régen ezeket az ollókat hernyózó ollónak nevezték, hiszen a hernyófészkek eltávolítására használták.

Fűrészek

A vastagabb ágak eltávolításának eszköze. Többféleképpen különböztethetjük meg őket; keretük alapján lehetnek kertes, bicska, illetve kard tokos fűrészek, fogazatuk szerint húzásra, illetve tolásra, vagy mindkét irányban vágó, ún. rókafogú típusok. Vásárláskor a fűrész anyagát úgy ellenőrizzük, hogy a pengét enyhén meghajlítjuk. Akkor jó a szerszám, ha a pengéje gyorsan visszaáll az eredeti állapotába, ha meghajlítva marad, akkor gyenge anyagból készült. A legjobbak az összehajtható bicskafűrészek, mert kényelmes a fogásuk, oda-vissza fűrészelnék, visszacsukva nem okoznak balesetet. Fogaik önélezősek. Figyeljünk oda, hogy ezekkel a fűrészekkel csak nyers ágakat vágjunk.

A vastag ágakat vágás előtt alulról mindig vágjuk be, és azután fűrészeljük felülről. Vannak

A legjobbak az összehajtható bicskafűrészek

nyélre szerelhető változataik, ezek a földről kényelmes használatot biztosítanak.

A fűrész használatánál legyen rajtunk védőszemüveg, hogy megelőzzük a forgács szembe való kerülését.

Kések

Oltókés pengéje éles egyenes, ívelt orr-résszel, a szemzőkés fokán az orr-részen kissé felfelé hajlított, tűróvel ellátott pengéjű kés, ami az alany héjának felhajítását szolgálja. A kacor éles, erőteljes, íves kés, sebek tisztítására, metszési felületek letisztítására szolgál, a szép vágási felület kialakításának legfőbb eszköze.

Kiegészítő anyagok, eszközök

A *fasebkezelő paszta* vagy *spray* sebek kezelésére, lezárására szolgáló, azok gyors forradását (kalluszosodását) elősegítő készítmény. A *kötöző anyagok* közül a PVC kötöző szalag nem nő bele a fába és rugalmas is, 2-3 évet bír ki.

A *vadháló* vagy *törzsvédő háló* fiatal fák törzsére pattintható műanyag, erős háló, amely védi a csemete kergét a téli vadragások ellen. Nyitott és erdőszéli kertekben van jelentősége.

A *kéregkaparók*, *törzstisztítók* és a *drótkefe* főleg idős fák törzsének, vázágainak kéregpedéseinek vagy odvainak tisztítására alkalmas eszközök, megakadályozva ezzel az áttelelő köröközők, kártevők képleteinek tavaszi felszaporodását. A kéregkaparókat el kell távolítani, jószérivel elégetni, és a munka végeztével egy bőséges lemosó permetezést kell végezni.

A *kaszkáló* a metszőollók, kések élezésére szolgál. Figyeljünk oda, hogy a legtöbb kerti eszköz egy oldalról van csak élezve, így csak az egyik feléről szabad fenni. A metszőollót, szemzőkést körkörös mozdulattal élezzük a nedvesített kövön. Minél finomabb szemcséjű a kő, annál finomabb lesz az él.